

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 52/2024-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária SLA s. r. o., Miletičova 99/5, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-17C/99/2015 v období po právoplatnosti nálezU Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 579/2020 z 23. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-17C/99/2015 v období po právoplatnosti nálezU Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 579/2020 z 23. februára 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **800 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich jeho právnenmu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznal mu finančné zadosťučinenie 11 840,50 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 52/2024-20 z 25. januára 2024 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a to v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezov ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 579/2020 z 23. februára 2021. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Skutkové východiská

3. V napadnutom konaní, ktoré začalo podaním návrhu sťažovateľa na vydanie platobného rozkazu z 27. apríla 2015 na bývalom Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“), sa sťažovateľ domáha proti obchodnej spoločnosti Wüstenrot poisťovňa, a. s. (ďalej len „žalovaná“), zaplatenia poistného plnenia 42 000 eur. Uplatnený nárok sťažovateľ zdôvodnil poistnou udalosťou (úrazom pravej končatiny s trvalými následkami), ku ktorej došlo počas trvania poistenia. Ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 579/2020 z 23. februára 2021 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom okresného súdu v napadnutom konaní a priznal mu finančné zadostučinenie 1 000 eur. Po rozhodnutí ústavného súdu okresný súd v novembri 2021 nariadil ďalšie znalecké dokazovanie k zraneniam sťažovateľa. Znalecký posudok mu bol doručený v máji 2022 a sporové strany sa k posudku vyjadrili v júni 2022. V apríli 2023 okresný súd zaslal vyjadrenia sporových strán na vedomie protistranám. Na ostatnom pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 17. januára 2024, súd vypočul súdneho znalca. Pojednávanie bolo odročené na 15. marec 2024.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že okresný súd už na prvom nariadenom pojednávaní uskutočnenom 19. januára 2016 v rámci predbežného právneho posúdenia veci konštatoval, že uplatnený nárok sťažovateľa považuje za relevantný. Rovnaké predbežné posúdenie okresný súd zopakoval aj na pojednávaní 12. marca 2018 po vykonaní skoršieho znaleckého dokazovania. Aj napriek týmto predbežným posúdeniam a výsledkom vykonaného znaleckého dokazovania nebola jeho vec dosiaľ rozhodnutá ani len na prvej inštancii. Z tohto dôvodu podal sťažovateľ 10. novembra 2023 predsedníčke mestského súdu sťažnosť na prietahy v konaní, ktorá bola vyhodnotená ako nedôvodná.

5. Podľa sťažovateľa napadnuté konanie nie je skutkovo ani právne zložité, spory o zaplatenie poistného plnenia sú súčasťou bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Poukazuje pritom na takmer identické poistné kauzy, ktoré prebehli v podobnom čase a ktoré súdy už právoplatne rozhodli. Sťažovateľ sa svojím správaním žiadnym spôsobom nepričinil o predĺženie napadnutého konania, na všetky výzvy súdu reagoval v primeranej lehote a riadne sa zúčastňoval nariadených pojednávaní. Mestský súd porušil označené právo sťažovateľa nielen svojou nečinnosťou, ale aj svojou nesprávnou a neefektívnou činnosťou.

IV.

Vyjadrenie mestského súdu

6. Vo veci konajúci zákonný sudca uviedol, že daná vec mu bola spolu s ďalšími desiatkami až stovkami vecí pridelená 18. mája 2023, keď bol vymenovaný za sudcu. Vzhľadom na nadmerné zaťaženie súdneho oddelenia nemal od pridelenia veci v máji 2023 až do nariadenia termínu pojednávania v novembri 2023 objektívnu možnosť konať. Dovtedy musel uprednostniť omnoho staršie konania (roky 2005 až 2009). Daná vec je po skutkovej stránke komplikovanejšia, o čom svedčí nielen rozsiahle vykonané znalecké dokazovanie, ale aj skutočnosť, že na poslednom pojednávaní v januári 2024 po výsluchu znalca dospel samotný sťažovateľ k tomu, že z jeho strany je potrebné zmeniť žalobu, pretože odzneli zásadné skutkové tvrdenia, na ktoré sa rozhodol procesne reagovať. Napriek všetkému koná vo veci plynulo. Na pojednávaní konanom 17. januára 2024 bol vykonaný rozsiahly výsluch súdneho znalca a ďalší termín pojednávania (nariadený vzhľadom na to, že žalobca chce zmeniť žalobu, ale samotný návrh nebol schopný predniesť na pojednávaní) je nariadený na 15. marec 2024.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

10. Predmet napadnutého konania, ktorým je rozhodovanie o žalobe o zaplatenie poistného plnenia, predstavuje štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto napadnuté konanie nemožno v zásade považovať za právne zložité. Vec sťažovateľa však vykazuje skutkovú zložitost', ktorá súvisela s potrebou vykonania rozsiahleho znaleckého dokazovania (na posúdenie zdravotného stavu sťažovateľa a mechanizmu vzniku jeho zranenia) a vypočítania znalcov, čo malo vplyv na dĺžku napadnutého konania. Ústavný súd však zároveň uvádza, že ani faktickou či právnou zložitost'ou veci nie je možné ospravedlniť neúmernú dĺžku napadnutého konania.

11. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd zistil, že aj sťažovateľ čiastočne prispel svojím správaním k jeho doterajšej dĺžke. Na ťarchu sťažovateľa z pohľadu zbytočných prietahov v konaní možno pripísať skutočnosť, že súdom uloženú povinnosť (uznesením z 29. apríla 2021) zložiť preddavok na trovy dôkazu (vypracovanie znaleckého posudku) splnil až 5. novembra 2021 po urgencii súdu z 19. októbra 2021. Okresný súd preto pristúpil k nariadeniu znaleckého dokazovania až uznesením z 19. novembra 2021. Na uvedenú skutočnosť ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní finančného zadost'učinenia.

12. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup mestského súdu v napadnutom konaní z hľadiska existencie zbytočných prietahov, a to v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 579/2020 z 23. februára 2021, teda po 25. marci 2021. Okresný súd po urgencii sťažovateľa a po zložení preddavku na trovy dôkazu v novembri 2021 nariadil ďalšie znalecké dokazovanie. Po doručení znaleckého posudku (v máji 2022) a po vyjadrení strán (v júni 2022) bol okresný súd nečinný až do apríla 2023 (10 mesiacov), keď zaslal vyjadrenia sporových strán na vedomie protistranám. Po zmene zákonného sudcu v máji 2023 súd nariadil pojednávanie (17. januára 2024), ktoré bolo odročené na žiadosť sťažovateľa z dôvodu jeho návrhu na zmenu žaloby. Zistené obdobie nečinnosti súdu spôsobené zmenami zákonného sudcu ústavný súd hodnotí ako zbytočné prietahy v konaní.

13. Vo vzťahu k tvrdeniam o nadmernom zaťažení súdneho oddelenia ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02).

14. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

15. Napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené (vec je v štádiu prvoinštančného konania, pozn.), no napriek tomu ústavný súd mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy neprikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, keďže mu rovnaký príkaz adresoval už v skoršom náleze sp. zn. I. ÚS 579/2020 z 23. februára 2021. V tejto časti preto ústavný súd návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadost'učinenie 11 840,50 eur vzhľadom na dĺžku napadnutého konania a ústavným súdom konštatované prietahy nálezom sp. zn. I. ÚS 579/2020 z 23. februára 2021.

18. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného

zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

19. S poukazom na konštatovanú nečinnosť súdu v zistenom období, berúc do úvahy skutkovú zložitosť veci a čiastočný podiel sťažovateľa na vzniknutých preťahoch, bolo podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 800 eur (bod 2 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať náhradu trov konania, trovy konania však nevyčíslil. Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,38 eur, ktoré vyplývajú z obsahu spisu.

21. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu).

22. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2024

Robert Šorl
predseda senátu